

Διπλωματική Εργασία
<<Ο Εμπορικός Πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας
:Κατανοώντας μια νέα μορφή πολέμου στον
21 αιώνα και οι πιθανές επιπτώσεις του στην
Ευρώπη.>>

Κιολείδης Χαράλαμπος Μελέτης

Επιβλέπων Καθηγητής
Νίκας Χρήστος

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2020

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

να εξετάσει τον εμπορικό
πόλεμο ΗΠΑ-Κίνας και να
διερευνήσει τις
επιπτώσεις του στην
Ευρώπη

Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ Η.Π.Α.

- ❑ επικρίνουν την Κίνα για αθέμιτο ανταγωνισμό στις παγκόσμιες αγορές αλλά και για την παρεμπόδιση στην πρόσβαση των αμερικανικών επιχειρήσεων στην κινεζική οικονομία
- ❑ οι ΗΠΑ υποστηρίζουν ότι η Κίνα εκμεταλλεύεται το φιλελεύθερο εμπορικό καθεστώς για να αναπτυχθεί, αλλά δεν αναλαμβάνει την ευθύνη της, ως μεγάλη οικονομική δύναμη, για τη διατήρηση μιας ανοικτής παγκόσμιας οικονομίας
- ❑ οι ΗΠΑ αύξησαν τους δασμούς στις κινεζικές εισαγωγές και έχουν απομονώσει πολλές κινεζικές εταιρείες από βασικούς οικονομικούς κλάδους
- ❑ οι ΗΠΑ επιδίωξαν να έρθουν σε εμπορικές συμφωνίες με χώρες της Ασίας προκειμένου να περιοριστεί η επιρροή της Κίνας (Basedow, 2019).

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

- η Κίνα απορρίπτει αυτές τις επικρίσεις και επισημαίνει την ιδιότητά της ως αναπτυσσόμενη οικονομία για να δικαιολογήσει την αρκετά κλειστή οικονομία της και τον κεντρικό ρόλο των κρατικών επιχειρήσεων
- η Κίνα αντέδρασε αποφασιστικά στα προστατευτικά εμπορικά μέτρα των ΗΠΑ και επέβαλε αντίποινα στις εισαγωγές των ΗΠΑ (Basedow, 2019).

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ

ο εμπορικός πόλεμος πλήττει κυρίως τους καταναλωτές και των δύο χωρών, και τις εταιρείες, υπονομεύοντας παράλληλα την παγκόσμια οικονομία και ανάπτυξη

στο πλαίσιο αυτό, οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ και της Κίνας ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις για την επίλυση των διαφορών τους

οι προσδοκίες διευθέτησης των εμπορικών τους διαφορών δεν είναι υψηλές, καθώς ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας, στην πραγματικότητα, είναι μια γεωπολιτική σύγκρουση,

ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας αναμένεται να έχει διάρκεια (Basedow, 2019).

Αναδρομή στις σχέσεις ΗΠΑ Κίνας

- Η επιδείνωση των σχέσεων ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην Κίνα είναι εύλογη, εξαιτίας της ταχύτατης οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας κατά της προηγούμενες δεκαετίες, που την κατέστησε μία από τις σημαντικότερες οικονομικές, πολιτικές και στρατιωτικές δυνάμεις διεθνώς.
- Και οι δύο χώρες δεν επιθυμούν και δεν επιδιώκουν να οδηγηθούν σε σύγκρουση αντίστοιχης των μεγάλων δυνάμεων προηγούμενων εποχών.
- Η οικοδόμηση μιας σχέσης που αποφεύγει τον ανταγωνισμό και τις συγκρούσεις παραμένει ένα δύσκολο εγχείρημα, καθώς Ουάσιγκτον και Πεκίνο εκφράζουν μια βαθιά δυσπιστία στις μεταξύ τους σχέσεις (Lawrence, 2013).
- Αυτό που πραγματικά επιδείνωσε τις σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας ήταν οι διαρκώς αυξανόμενες διαφωνίες σχετικά με την συναλλαγματική ισοτιμία δολαρίου/γουάν και τις εμπορευματικές ροές μεταξύ των δύο κρατών (Zaidi & Saud, 2020).

Το χρονικό του εμπορικού πολέμου μεταξύ ΗΠΑ - ΚΙΝΑΣ

Χρονική Περίοδος	Κίνηση ΗΠΑ	Κίνηση ΚΙΝΑΣ
Αρχές 2018	Αύξηση δασμών σε μια σειρά εμπορευμάτων που εισάγονταν από την Κίνα	Επιβολή δασμών σε εισαγωγές από τις ΗΠΑ
	Απαγόρευση συνεργασίας εταιρειών των ΗΠΑ με εγγεγραμμένες κινεζικές εταιρείες στη λεγόμενη <i>Entity List</i>	
23η Μαρτίου 2018: ημ/νία έναρξης εμπορικού πολέμου	Υπεγράφη το «Προεδρικό Μνημόνιο»	
Μάρτιος 2018	Επιβολή δασμού 25% σε όλες τις εισαγωγές χάλυβα και δασμού 10% σε όλες τις εισαγωγές αλουμινίου	
Απρίλιος 2018	Απαγόρευση αμερικάνικων εταιρειών να συνεργάζονται με την ZTE για 7 χρόνια	Επιβολή δασμών 15-25% σε 128 προϊόντα
Ιούνιος 2018	Οριστικοποίηση της αρχικής λίστας και επιβολή 25% δασμού σε 818 προϊόντα	Επιβολή 25% δασμού σε 545 προϊόντα
Αύγουστος 2018	συνομιλίες μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας σε αναζήτηση τρόπων προκειμένου να αποφύγουν την εμβάθυνση της εμπορικής διαμάχης - οι συζητήσεις ωστόσο δεν απέδωσαν καρπούς	

Σεπτέμβριος 2018	Οριστικοποίηση λίστας δασμών σε κινεζικά προϊόντα (10% -25%)	Έκδοση Λευκής Βίβλου αναφορικά με τη θέση της κυβέρνησης ως προς τις διμερείς εμπορικές σχέσεις ΗΠΑ Κίνας
Αρχές Δεκεμβρίου 2018	Συμφωνία αποκλιμάκωσης εμπορικού πολέμου και αποφυγή αυξήσεων των υφιστάμενων δασμών	
Φεβρουάριος 2019	Μετά τη συνδιάσκεψη στο Πεκίνο, οι διαπραγματεύσεις συνεχίστηκαν στην Ουάσινγκτον κ- Πρόθεση Τραμπ για εξομάλυνση των εμπορικών σχέσεων των δύο χωρών	
Μάιος 2019	Αύξηση δασμού από 10% στο 25% για ένα μεγάλο αριθμό κινεζικών προϊόντων - ενέταξε την Huawei στην <i>Entity List</i>	αύξηση των δασμών που είχε επιβάλει ήδη στα αμερικανικά προϊόντα - δημοσίευση μια νέας Λευκής Βίβλου
Ιούλιος 2019	χαλάρωση του εμπορικού πολέμου – εξαίρεση ορισμένων κινέζικων προϊόντων από την επιβολή δασμών	Συνέχιση των διαπραγματεύσεων που διενεργήθηκαν στη Σαγκάη, χωρίς σπουδαία αποτελέσματα
Αύγουστος 2019	κατηγόρησαν την Κίνα για χειραγώγηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών εναντίον του δολαρίου	Απέρριψε τις κατηγορίες και απέδωσε τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών στις δυνάμεις της αγοράς
Οκτώβριος 2019	Αναβολή δασμών σε προϊόντα μαζικής κατανάλωσης	συμφώνησε να αυξήσει την αγορά αμερικανικών προϊόντων και υπηρεσιών κατά 200 δις. για την επόμενη διετία (Wong & Chipman-Koty, 2020)

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΗΥΑΥΕΙ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ 5G

A blue circular logo with the white text "5G" inside, representing 5G technology.

Μια σημαντική παράμετρος του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ-Κίνας είναι η συζήτηση για την αμερικανική εθνική ασφάλεια γύρω από την Huawei και τα δίκτυα 5G.

Οι ΗΠΑ αλλά και άλλες χώρες έχουν επιβάλει περιορισμούς στη χρήση τεχνολογιών 5G από την Huawei επικαλούμενες ζητήματα εθνικής ασφάλειας.

Οι ανησυχίες των χωρών αυτών βασίζονται στους δεσμούς μεταξύ των κινεζικών εταιρειών ΤΠΕ και των υπηρεσιών πληροφοριών της, που ενισχύονται από το πολιτικό και νομικό περιβάλλον της Κίνας.

Η φύση και το δυναμικό του δικτύου 5G δεν αφορά απλά νέες καινοτόμες τεχνολογικές δυνατότητες, αλλά τα δίκτυα 5G έχουν τη δυνατότητα να γίνουν το ψηφιακό νευρικό σύστημα των σύγχρονων κοινωνιών.

Ο ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΩΝ ΗΠΑ

Ο Πρόεδρος Trump θεωρεί:

- την Κίνα ως σημαντικό οικονομικό αντίπαλο και εχθρό
- επισημαίνει το τεράστιο εμπορικό έλλειμμα εξαιτίας της αδύναμης πολιτικής των προκατόχων του
- έχει κατηγορήσει το Πεκίνο ότι αμφισβητεί την αμερικανική δύναμη, επιρροή και συμφέροντα
- ότι αποπειράται να διαβρώσει την αμερικανική ασφάλεια και ευημερία
- ότι η απώλεια θέσεων εργασίας και το εμπορικό έλλειμμα προκύπτουν από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές της Κίνας όπως
  - επιδότηση των κρατικών επιχειρήσεων,
  - μεταφορά τεχνολογίας
  - κλοπή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

Μέσω του εμπορικού πολέμου οι ΗΠΑ προσπαθούν να «αποσυνδεθούν» από την Κίνα (να μειώσουν, δηλαδή, την αλληλεξάρτηση μεταξύ των δύο χωρών)

ΑΠΕΙΛΕΣ

- ❖ Huawei
- ❖ Lenovo
- ❖ ZTE
- ❖ Xiaomi
- ❖ Baidu
- ❖ Alibaba
- ❖ Tencent

Αντιπαράθεση εταιριών ΗΠΑ-Κίνας:

- ❖ smartphone (Apple vs. Huawei / Xiaomi),
- ❖ τεχνολογία 5G (Cisco vs. Huawei / ZTE)
- ❖ τεχνητή νοημοσύνη

Πώς το ΠΕΤΥΧΑΙΝΕΙ αυτό;

- ❖ Με δασμούς
- ❖ Άλλα μέτρα

Ο ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

- ❑ Επωφελούνται οι καταναλωτές από τις χαμηλές τιμές των κινεζικών προϊόντων
- ❑ Η Κίνα είναι ένας ισχυρός παγκόσμιος παίκτης που επιδιώκει να εξυπηρετήσει τα εθνικά της συμφέροντα.
- ❑ Έχει κάνει ξεκάθαρη τη θέση της ότι δεν σκοπεύει να εμπλακεί, αλλά και δεν φοβάται να εισέλθει σε εμπορικό πόλεμο.
- ❑ Οι κινεζικές αρχές έχουν δηλώσει έτοιμες:
  - ❖ να υπερασπιστούν αποφασιστικά τα εθνικά τους συμφέροντα
  - ❖ να προχωρήσουν σε οποιοδήποτε μέτρο για να υπερισχύσουν του εμπορικού πολέμου (Jain & Saraswat, 2019)

- ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

- Οικονομικοί, πολιτικοί και γεωπολιτικοί λόγοι
- Οι εμπορικές ανισορροπίες είναι η ρίζα της δυσαρέσκειας των ΗΠΑ
- Η Πρωτοβουλία Ζώνη και Οδός, ενίσχυσαν την εικόνα της Κίνας ως απειλή για την κυριαρχία των ΗΠΑ
- Ο ανταγωνισμός ισχύος και η προσπάθεια των ΗΠΑ να υλοποιήσουν μια πολιτική συγκράτησης της αναδυόμενης κινεζικής ισχύος (Wei, 2019).(Structular conflict)
- Κύρια υπόσχεση Trump κατά την προεκλογική του εκστρατεία ήταν η επίλυση του προβλήματος του εμπορικού ελλείμματος
- Η Κίνα θεωρεί ότι είναι μια κίνηση για την εξασφάλιση ψήφων

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (1)

- ❑ Οι δασμοί που θα επιβάλει η μία χώρα στην άλλη, θα έχουν αναπόφευκτα σημαντικές επιπτώσεις στο διεθνές εμπόριο και ιδιαίτερα στις ευάλωτες οικονομίες
- Ακόμη και με υψηλούς δασμούς, το εμπόριο θα συνεχίζεται μεταξύ των δύο χωρών, έστω και εξασθενημένο, ενώ ορισμένες διμερείς εμπορευματικές συναλλαγές αναπόφευκτα θα εκτραπούν σε άλλες χώρες, με αποτέλεσμα, ορισμένες χώρες να επωφεληθούν από τις επιπτώσεις της εκτροπής του εμπορίου, ενώ άλλες θα ζημιωθούν.(Ταϊβάν , Μεξικό, Βιετνάμ και ΕΕ επωφελήθηκαν σημαντικά).
- ❑ Στην Ευρώπη τα περισσότερα κράτη-μέλη αντιλαμβάνονται τον εμπορικό πόλεμο αυτόν ως εξ ορισμού επιζήμιο και τάσσονται υπέρ του ελεύθερου εμπορίου.(Η ΕΕ επιθυμεί αποκλιμάκωση)

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (2)

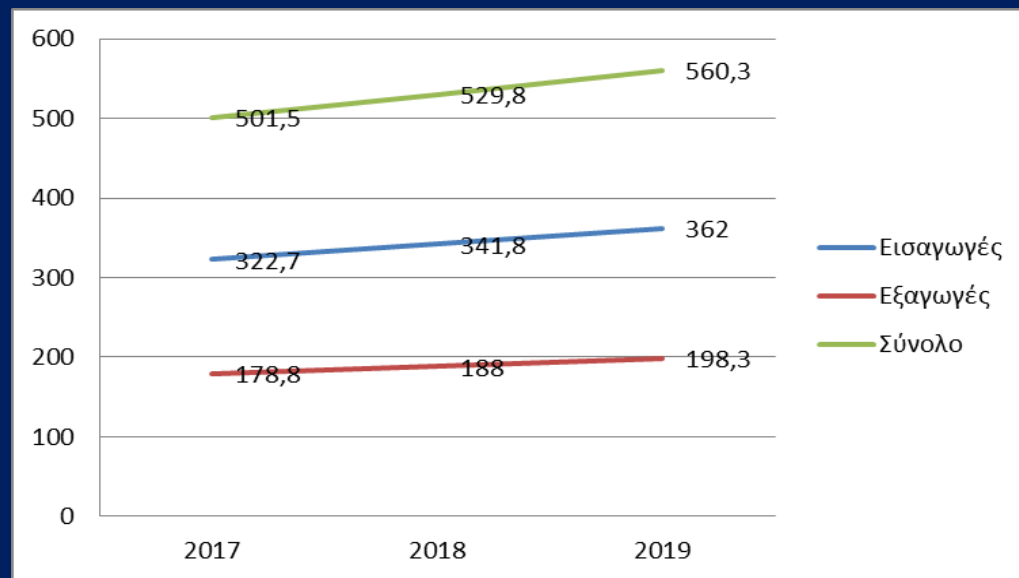
- Από το 2018 οι ΗΠΑ επέβαλαν δασμό 25% στο ατσάλι και 10% στο αλουμίνιο, ενώ η κυβέρνηση Trump απειλεί διαρκώς την ΕΕ με νέους δασμούς φέρνοντας σε κίνδυνο πολλές από τις βιομηχανίες της.
- Ο απομονωτισμός και τα δόγματα πολιτικής διακυβέρνησης Trump αποτελούν απειλή για την Ευρώπη
- Εμπορικές διενέξεις δημιουργούνται και από το γεγονός ότι οι ΗΠΑ αποχώρησαν από το Joint Comprehensive Plan of Action με το Ιράν δημιουργώντας προβλήματα και στις ευρωπαϊκές εταιρείες και ιδιαίτερα στο εμπόριο ενέργειας.

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΜΕ ΗΠΑ-ΚΙΝΑ ΚΑΤΆ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Εμπόριο αγαθών ΕΕ-Κίνας (δισ. Ευρώ)

	2017	2018	2019
Εισαγωγές	322,7	341,8	362
Εξαγωγές	178,8	188	198,3
Σύνολο	501,5	529,8	560,3
Ισορροπία	-143,9	-153,9	-163,7

Εμπόριο αγαθών ΕΕ-Κίνας (δισ. ευρώ)

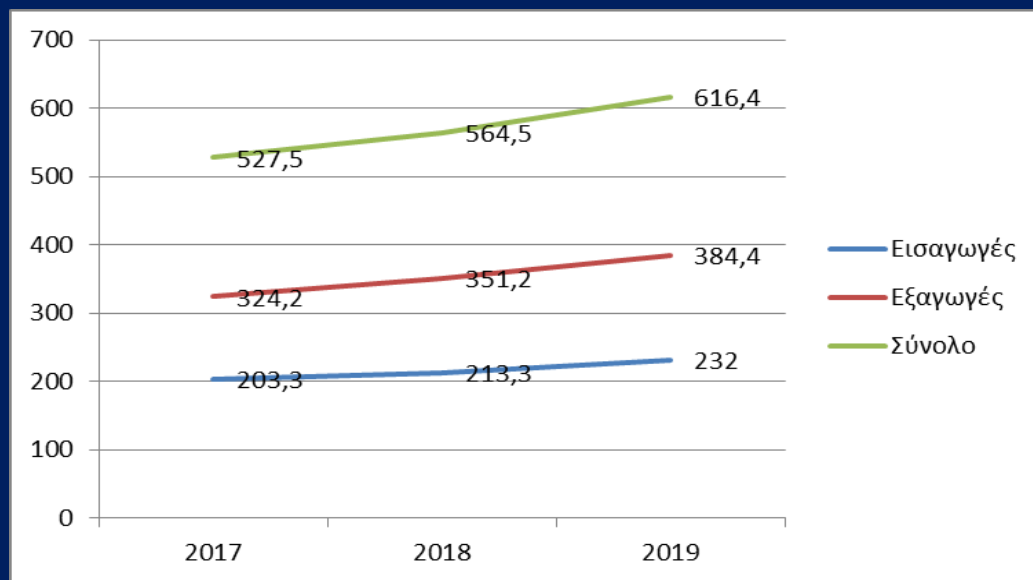

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΜΕ ΗΠΑ-ΚΙΝΑ ΚΑΤΆ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Εμπόριο αγαθών ΕΕ-ΗΠΑ (δισ. ευρώ)

	2017	2018	2019
Εισαγωγές	203,3	213,3	232
Εξαγωγές	324,2	351,2	384,4
Σύνολο	527,5	564,5	616,4
Ισορροπία	120,9	137,9	152,5

Εμπόριο αγαθών ΕΕ-ΗΠΑ (δισ. ευρώ)

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Οι διάφορες μελέτες για την κατάσταση του διεθνούς συστήματος και τις εξελίξεις της σχέσης ΗΠΑ-Κίνας υποδεικνύουν γενικά 3 σενάρια σχετικά με την μελλοντική της διαμόρφωση:

Σενάριο 1: οι ΗΠΑ και η Κίνα συνεχίζουν να ανταγωνίζονται και να συνεργάζονται, χωρίς άμεση αντιπαράθεση.

Σενάριο 2: οι ΗΠΑ και η Κίνα συμφωνούν να διαχειριστούν από κοινού το διεθνές σύστημα σε ένα μοντέλο G2.

Σενάριο 3: η σχέση ΗΠΑ-Κίνας οδηγεί σε έναν νέο τύπο ψυχρού πολέμου.

Πιθανά σενάρια σχετικά με την εξέλιξη του εμπορικού πολέμου μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας:

- σενάριο επιστροφής στη συνεργασία
- μετριοπαθές σενάριο
- σενάριο της συνέχισης του εμπορικού πολέμου
- σενάριο του παγκόσμιου εμπορικού πολέμου

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ (α)

Σενάριο Α (Καλό σενάριο)

Διατήρηση ενός πολυμερούς ανοιχτού διεθνούς εμπορίου. Η ΕΕ πρέπει:

- να συνάπτει διμερείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες
- να προωθεί εγχώριες μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της και διευκολύνουν την ένταξή της σε παγκόσμιες αλυσίδες
- μέτρα που βοηθούν στην προσαρμογή των πιο ευάλωτων οικονομιών στον πολλαπλασιασμό των τεχνολογιών εξοικονόμησης εργασίας και στο διεθνές εμπόριο
- να υποστηρίζει τις μεταρρυθμίσεις που προωθεί ο ΠΟΕ σε κρίσιμους τομείς
- να αναγνωρίζει ότι οι ΗΠΑ υπήρξαν άξονας του διεθνούς εμπορικού συστήματος και μπορούν να πιέζουν για αλλαγές σε ορισμένες πτυχές του τρέχοντος συστήματος, ειδικά σε σχέση με την Κίνα (Dadush & Wolff, 2019).

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ (β)

Σενάριο Β (Κακό σενάριο)

Αλλαγή του υφισταμένου συστήματος του διεθνούς εμπορίου. Η ΕΕ θα πρέπει:

- να αξιοποιήσει τις διμερείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, όχι για να συμπληρώσει τον ΠΟΕ, αλλά για να τον αντικαταστήσει στο μέγιστο δυνατό βαθμό
- να αναζητήσει ένα σύνολο διευθετήσεων στο διεθνές εμπόριο σε όσο το δυνατόν ευρύτερο πλαίσιο και
- να σπάσει το παγκόσμιο σύστημα συναλλαγών σε τρία μεγάλα μπλοκ (Dadush & Wolff, 2019).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ❖ Ο εμπορικός πόλεμος αποτελεί απειλή για το διεθνές οικονομικό σύστημα, καθώς σηματοδοτεί την επάνοδο του προστατευτισμού έναντι του ελεύθερου εμπορίου.
- ❖ Ο εμπορικός πόλεμος αυτός αποτελεί ένα επεισόδιο του ευρύτερου ανταγωνισμού ισχύος μεταξύ Ουάσιγκτον και Πεκίνου , και άρα δεν μπορεί να γίνει πλήρως κατανοητός αν αναχθεί απλά σε ένα οικονομικό φαινόμενο.
- ❖ Δεδομένου του ρόλου και του μεγέθους των δύο αυτών οικονομιών, ο εμπορικός πόλεμος έχει πολλαπλές συνέπειες για όλο τον κόσμο και ιδιαίτερα για την ΕΕ.
- ❖ Η συμφωνία στην οποία κατέληξαν ΗΠΑ και Κίνα στις αρχές του 2020 προκάλεσε:
  - ❖ **ανακούφιση** (επειδή αποτρέπει τουλάχιστον προσωρινά έναν καταστροφικό εμπορικό πόλεμο),
  - ❖ **ανησυχία** (επειδή επιτρέπει την προτιμησιακή πρόσβαση των αμερικανικών εταιρειών στην κινεζική αγορά) (Freund et al., 2020).

**ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ**